

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Tatiany Aschenbrennerovej a členov senátu JUDr. Anny Elexovej a JUDr. Ing. Miroslava Gavalca, v právnej veci žalobcov:

1. **Občianske združenie Svätokrížsky občiansky spolok – SOS Žiar nad Hronom** so sídlom SNP 19, Žiar nad Hronom,

2. , bytom , Žiar nad Hronom,

3. , bytom , Žiar nad Hronom,

4. , bytom , Žiar nad Hronom,

5. , bytom , Žiar nad Hronom,

6. , bytom , Žiar nad Hronom,

7. , bytom , Žiar nad Hronom,

8. , bytom , Žiar nad Hronom

9. , bytom , Žiar nad Hronom,

všetci zast. JUDr. E K , advokátkou so sídlom ,

B B , proti žalovanému: **Krajský stavebný úrad v Banskej Bystrici** so sídlom Nám. Ľ. Štúra 1, Banská Bystrica, zast. JUDr. Jánom Smetanom, advokátom so sídlom Advokátskej kancelárie Horná 51, Banská Bystrica, za účasti vedľajšieho účastníka na strane žalovaného – Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky so sídlom Nám. Ľ. Štúra č. 1, Bratislava o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu, na odvolanie žalobcu v 1. rade proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 26.05.2004 č.k. 23 S 145/03–77, takto

rozhodol :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. mája 2004 č. 23 S 145/2003–77 **m e n í** tak, že **r u š í** rozhodnutie Krajského úradu v Banskej Bystrici, odboru životného prostredia z 08.júla 2003 č. ŽP-2003/06593-GA spolu s rozhodnutím Okresného úradu

v Žiari nad Hronom, odboru životného prostredia zo 17. februára 2003 č. 2002/24344 a vec vracia Krajskému stavebnému úradu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcom trovy konania k rukám právneho zástupcu vo výške 21 798 Sk na účet č. vedený v Tatrabanke a.s..

O d ô v o d n e n i e :

Rozhodnutím č. ŽP-2003/06593-Ga zo dňa 08.07.2003 (č.l. 18) žalovaný ako odvolací správny orgán zmenil výrokovú časť rozhodnutia Okresného úradu v Žiari nad Hronom, odboru životného prostredia č. 2002/24344 zo 17.02.2003 o umiestení líniovej stavby „R1 Žarnovica – Šášovské Podhradie“ na str. 1 v šiestom odseku spolu s odôvodnením uvedeným na str. 15, v druhom a poslednom odseku a na str. 19 v písm. a) posledného odseku s tým, že zvyšné časti odvolaním napadnutého rozhodnutia Okresného úradu v Žiari nad Hronom zostali nezmenené. Prvostupňové rozhodnutie o umiestnení líniovej stavby bolo vydané dňa 17.02.2003 na základe návrhu Slovenskej správy ciest, Banská Bystrica.

Proti tomuto rozhodnutiu podali osobitné odvolania aj žalobcovia 2/ až 9/, ktoré možno zhrnúť do nasledovných dôvodov :

- a) nezákonnosť Záverečného stanoviska,
- b) nesúlad napadnutého rozhodnutia o umiestnení stavby s platnou územno-plánovacou dokumentáciou mesta Žiar nad Hronom; odkaz bol vykonaný na ust. § 37 ods. 1 a 2 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) – ďalej v texte rozsudku len „Stavebný zákon“),
- c) nespísanie zápisnice z ústneho konania napriek upozorneniu prítomných účastníkov,
- d) nevykonateľnosť rozhodnutia pre podmienky umiestnenia a pre projektovú prípravu a
- e) absencia situačného nákresu.

S uvedenými odvolacími dôvodmi sa správny orgán postupne vysporiadal v bodoch 1. až 6. veľmi detailného odôvodnenia rozhodnutia.

Ďalej z odvolania žalobcu 1/ zo dňa 24. marca 2003 vyplýva, že tento napadol rozhodnutie Okresného úradu v Žiari nad Hronom aj z dôvodu, že sa pred vydaním prvostupňového rozhodnutia nevysporiadal s námietkami

a pripomienkami žalobcu 1/ proti Závèrečnému stanovisku, lebo ich vybavenie prvostupňový správny orgán podľa argumentácie žalobcu 1/ odmietol v rozpore s § 3 ods. 3 a 4 a tiež § 32 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní s nelogickým konštatovaním, že tieto námietky a argumenty mali byť uplatnené v čase pripomienkovania správy o hodnotení pred vydaním Závèrečného stanoviska Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky.

Proti rozhodnutiu žalovaného ako odvolacieho správneho orgánu podali žalobcovia včas žalobu na Krajský súd v Banskej Bystrici, v ktorej zotrvali na svojich odvolacích dôvodoch, tzn. že verejnosť nebola dostatočne informovaná počas prebiehajúceho procesu tvorby dokumentácie týkajúcej sa pripravovanej výstavby rýchlostnej komunikácie R1 a o možnosti získať informácie o nej vrátane nahliadnutia spôsobom v mieste obvyklým, nakoľko nielen informácia o Zámere, Správe o hodnotení, ale aj informácia o Verejnom prerokovaní správy spolu so Závèrečným stanoviskom boli vyvesené bez sprievodných podkladov na úradnej tabuli mesta, ktorá je prístupná iba počas úradných hodín, a to ešte bez využitia mestskej televízie a novín, pričom využitie v meste fungujúcej televízie, rozhlasu, či novín zodpovedá požiadavke zverejniť informáciu o vplyve na životné prostredie takým účinným a efektívnym spôsobom, aby bez pochyb mohla osloviť čo možno najširšiu verejnosť (takáto interpretácia pojmu „informovanie spôsobom v mieste obvyklým“ by mala podľa žalobcov vyplývať zo zásady *ius est ars boni et aequi*).

Podľa žalobcov verejnosť nebola v zmysle § 12 ods. 5 zák. č. 127/1994 Z.z. v spoj. s čl. 45 Ústavy Slovenskej republiky informovaná o možnosti oboznámiť sa s Rozsahom hodnotenia a s Časovým harmonogramom, nakoľko forma riadeného interview a dotazníkového prieskumu verejnosti s následným zvolaním stretnutia na termín 06.10.1998 za účasti iba navrhovateľa, príslušných a dotknutých orgánov na Ministerstve životného prostredia Slovenskej republiky bez prístupu verejnosti nemožno hodnotiť ako splnenie zákonnej požiadavky informovať verejnosť.

Súčasne nedošlo k predloženiu variantného riešenia v celej dĺžke zamýšľanej rýchlostnej komunikácie, ale iba v jej časti, pričom v Závèrečnom stanovisku bol zapracovaný do projektu rýchlostnej komunikácie úplne nový variant v úseku 15,3 – 18,47 km, ktorý vôbec neprešiel procesom posudzovania vplyvov v zmysle zák. č. 127/1994 Z.z. (nebol predkladaný v Zámere, vyhodnocovaný v Rozsahu hodnotenia, posudzovaný v Hodnotení a v Posudku).

Žalovaný správny orgán sa mal navyše zaoberať podľa § 3 ods. 3 a § 34 Správneho poriadku v spojení s § 23 zák. č. 127/1994 Z.z. argumentáciou

spochybňujúcou zákonnosť Záverečného stanoviska, a nie ho iba ako podklad rozhodnutia mechanicky prebrať. Toto tvrdenie je podľa žalobcov o to závažnejšie, lebo nezákonnosť Záverečného stanoviska v čase jeho vzniku (20.09.2001) nemohli žiadnymi prostriedkami napraviť (neexistovala žaloba proti zásahu v správnom súdnictve a ústavná sťažnosť sa mohla podať iba proti právoplatným rozhodnutiam).

Ďalej žalobcovia poukázali na to, že prvostupňový správny orgán procesne pochybil, keď z ústneho konania uskutočneného dňa 14.01.2003 nespísal zápisnicu, hoci mu to ukladá § 22 ods. 1 Správneho poriadku, keď neskúmal a nevyhodnotil vplyv stavby rýchlostnej komunikácie na život obyvateľov južnej a juhovýchodnej časti mesta Žiar nad Hronom podľa § 37 ods. 2 a § 39 Stavebného zákona, lebo predmetná stavba je naprojektovaná do intravilánu mesta, a ďalej že vznikol nesúlad medzi umiestnením rýchlostnej komunikácie R1 a platnou územno-plánovacou dokumentáciou mesta Žiar nad Hronom.

Záverom svojej žaloby žalobcovia konštatovali, že viacnásobné porušenie zák. č. 127/1994 Z.z. spôsobilo vznik situácie, kedy došlo ku skresleniu výsledkov posudzovania vplyvov na životné prostredie a nebol komplexne a objektívne zhodnotený vplyv rýchlostnej komunikácie (ako líniovej stavby) na životné prostredie.

K otázke informovania verejnosti o posudzovaní vplyvov na životné prostredie sa vedľajší účastník vyjadril listom z 22.03.2004 (č.l. 51) s tým, že zákon neustanovuje povinnosť viesť varianty pri líniových stavbách v celej dĺžke odlišne a že variantne sa môžu riešiť iba úseky reálne variabilné. Jeho ďalšie argumenty sú identické s tými, ktoré sú obsiahnuté v odôvodnení rozhodnutia žalovaného správneho orgánu.

K tomuto stanovisku vedľajšieho účastníka sa vyjadrila dňa 25.05.2004 právna zástupkyňa žalobcov (č.l. 62), ktorá upozornila na existenciu Smernice rady Európskych spoločenstiev z júna 1985 č. 85/330/EC o hodnotení účinkov určitých verejných a súkromných investícií na životné prostredie. Ďalej nesúhlasila s tvrdením žalovaného, že verejnosť bola informovaná o vypracovaní Zámeru prostredníctvom mestskej televízie, nakoľko televízia odvysielala informáciu o uskutočnení verejného prerokovania až na podnet petičného výboru. Pritom v čase uskutočnenia procesu hodnotenia vplyvu na životné prostredie v meste Žiar nad Hronom fungovali tri spôsoby, akými sa sprostredkúvali informácie jeho obyvateľom, a to mestské noviny, mestská televízia a mestský rozhlas. Podľa právnej zástupkyne žalobcov nie je možné súhlasiť s interpretáciou informovania verejnosti o existencii Rozsahu

hodnotenia (ktorý určuje obsah a spracovanie správy o hodnotení) formou riadeného interview a dotazníkového prieskumu, lebo takáto voľba informovania jednotlivcov vôbec nezodpovedá zmyslu zák. č. 127/1994 Z.z. Iba prerokovanie rozsahu hodnotenia so zástupcami mesta neznamená, že tým bola naplnená podmienka informovania verejnosti. Vo vzťahu k povinnosti predložiť na posúdenie viacvariantné riešenie trasovania rýchlostnej komunikácie uviedla, že iba kvalitatívne odlišné varianty, odlišné navzájom od seba natoľko, aby bolo možné skutočne hovoriť o inom riešení posudzovanej činnosti, napĺňajú účel zák. č. 127/1994 Z.z.; inak by došlo k jeho obchádzaniu.

Právna zástupkyňa žalobcov vo svojom vyjadrení zdôraznila, že v dôsledku nedostatočnej informovanosti o zámere a žiadnej informovanosti verejnosti o rozsahu hodnotenia mala verejnosť v čase spracovania správy len minimálne informácie o tom, či sa uvažuje o výstavbe nejakej komunikácie, ktorá sa dotýka ich mesta.

Záverom právna zástupkyňa žalobcov konštatovala, že v rozpore so zák. č. 127/1994 Z.z. sa riešenie iných úloh určených Rozsahom hodnotenia presunulo do iných, nekonkretizovaných štádií povoľovacieho procesu a do iných dokumentov, ktoré nie sú plne prístupné verejnosti, a to najmä :

- nevypracovanie hlukovej štúdie, resp. spolu s tým návrh protihlukových opatrení,
- neuvedenie spôsobu likvidácie odpadov vzniknutých počas výstavby,
- nevypracovanie emisnej štúdie prevádzky na najbližšie okolie a posúdenia možnosti získavania zdrojov štrku a kameniva na výstavbu komunikácie,
- nevyjadrenie sa k nenavrnutiu náhradného biotopu,
- nevytipovanie miest, ktoré by nemali byť dotknuté počas výstavby a prevádzky komunikácie,
- detailné nerozpracovanie opatrení na zachovanie obytnej, kultúrno-historickej a rekreačnej štruktúry mesta Žiaru nad Hronom a
- nezhodnotenie bariérového efektu komunikácie medzi Bzenicou a Žiarom nad Hronom spolu s určením migračných koridorov a návrhu protibariérových opatrení.

Krajský súd ako súd prvého stupňa žalobu zamietol podľa § 250j ods. 1 O.s.p. Napadnuté rozhodnutia považoval za súladné so zákonom. Svoje stanovisko podrobne odôvodnil citáciou jednotlivých dotknutých ustanovení zákona č. 127/1994 Z.z o posudzovaní vplyvov na životné prostredie (ďalej v texte rozsudku len „zák. č. 127/1994 Z.z.“) so záverom, že tak požiadavka na informovanie verejnosti o jednotlivých úkonoch v procese schvaľovania líniovej stavby, ako aj požiadavka na vyhotovenie viacerých variantov projektu líniovej

stavby, boli splnené a to aj tým spôsobom, že jeden zo základných variantov cesty bol na základe petičnej akcie občianskych združení, cirkevnej obce, občanov a spracovateľov posudku modifikovaný tak, aby bola vymedzená trasa z environmentálneho hľadiska najpriateľnejšia.

Obdobne krajský súd zdôvodnil svoje zamietavé stanovisko aj u ďalších námietok vznesených žalobcami.

Vo včas podanom odvolaní žalobcu 1/ zo dňa 27.07.2004 (č.l. 86) proti rozsudku krajského súdu právna zástupkyňa poukázala na to, že rozhodnutie súdu je nezákonné, nakoľko sa nevysporiadal so všetkými jeho námietkami proti procesu posudzovania vplyvov rýchlostnej komunikácie R1 na životné prostredie v zmysle zákona č. 127/1994 Z.z., a to konkrétne z hľadiska nedostatočného informovania verejnosti, nesplnenia variantnosti riešenia, jeden z odporúčaných variantov neprešiel vôbec posudzovaním vplyvom v zmysle zák. č. 127/1994 Z.z. a ďalších nedostatkov v dokumentácii (nevypracovanie hlukovej štúdie, neuvedenie spôsobu likvidácie odpadov vzniknutých počas výstavby, nevypracovanie emisnej štúdie prevádzky na najbližšie okolie a posúdenia možnosti získavania zdrojov štrku a kameniva na výstavbu).

Podľa právnej zástupkyne v zmysle § 12 zák. č. 127/1994 Z.z. tvrdenie krajského súdu o tom, že hoci v procese posudzovania vplyvov došlo k niektorým porušeniam správnosti postupnosti jednotlivých krokov, tak toto porušenie podľa krajského súdu nemalo v konečnom dôsledku vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia – je prekvapivé, bez bližšieho popísania súvislostí a úvah a svedčí o podceňovaní významu procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie a účasti verejnosti v tomto konaní. Z povahy účastníkov pozvaných dňa 06.10.1998 na prerokovanie navrhnutého rozsahu hodnotenia na MŽP SR vyplýva, že verejnosť sa v rozpore s § 12 ods. 5 zák. č. 127/1994 Z.z. nedozvedela o ňom vôbec. Na základe toho ani verejnosť nemohla zasiahnuť do procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie. Zmena stanoviska mesta Žiar nad Hronom na tzv. červený základný variant by spôsobila, že nadlimitnými koncentraciami oxidov dusíka by namiesto 1050 ľudí bolo dotknutých 3900 ľudí.

Vo vzťahu k § 135 ods. 1 prvá veta O.s.p. právna zástupkyňa poukázala na obsah rozhodnutia II. ÚS 58/01, v ktorom vyslovil porušenie ústavného práva (čl.45 Ústavy Slovenskej republiky) z dôvodu nedostatočného zabezpečenia prístupu verejnosti do procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie.

Z vyjadrenia žalovaného k podanému odvolaniu vyplýva, že informovanie verejnosti bolo vykonané prostredníctvom miestneho rozhlasu, televízie ATV, časopisu Naše mesto a vyvesením informácií na úradnú tabuľu mesta, spolu s priamym stretnutím s občanmi. Podľa žalovaného výklad pojmu „*informovanie obvyklým spôsobom*“ prezentovaný žalobcami je čisto účelový a zachádza až do absurdných konštrukcií. Preto nie je možné vysloviť záver, že v dôsledku nevyužitia toho ktorého prostriedku by verejnosť nemala byť dostatočne informovaná.

Ďalej žalovaný vo svojom vyjadrení označil odkaz na judikát Ústavného súdu Slovenskej republiky ako takmer nevyužiteľný v prejednávanej veci vzhľadom na iný skutkový stav a právnu situáciu.

Proces schvaľovania a vydávania záverečného stanoviska spadá do kompetencie Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, a preto povinnosťou povolujúceho orgánu bolo iba v zmysle § 23 zák. č. 127/1994 Z.z. na toto prihliadnuť, čo aj žalovaný vykonal.

Žalovaný sa taktiež vyjadril, prečo nebolo možné realizovať variant označený ako zelený, a prečo sa domnieva, že neexistuje žalobcami tvrdený nesúlad medzi trasovaním rýchlostnej komunikácie R1 a územno-plánovacou dokumentáciou mesta Žiar nad Hronom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v žalobe postupom podľa zákona č. 99/1963 Zb., Občiansky súdny poriadok (ďalej v texte rozsudku len „O.s.p.“). Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou (právnym zástupcom účastníka konania) v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je odvolanie prípustné, nariadil vo veci pojednávanie. Odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné, pretože v konaní správneho orgánu bola zistená taká vada, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia, a preto podľa § 220 ods. 1 v spojení s § 250j ods. 2 písm. e) O.s.p. zmenil rozsudok krajského súdu tak, že zrušil napadnuté rozhodnutie žalovaného ako aj rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie.

Z doterajších výsledkov konania jednoznačne vyplýva požiadavka na Najvyšší súd ako odvolací súd, aby vyriešil zásadnú právnu otázku, či informácie o predpokladanom vplyve na stav životného prostredia výstavby rýchlostnej komunikácie R1 možno považovať za včas a riadne sprístupnené,

pokiaľ ich možno využiť v záujme uplatnenia postupov, ktoré budú pre životné prostredie prospešné, najmä ak za prispenia verejnosti bude podaná informácia o negatívnom vplyve tejto činnosti z pohľadu stále udržateľného rozvoja životného prostredia.

Najvyšší súd na tomto mieste zdôrazňuje, že predmetom súdnej ochrany v prejednávanej veci je tvrdený zásah do práva jednotlivca na priaznivé životné prostredie. Bez ohľadu na existenciu štruktúralno-technickej definície životného prostredia prezentovanú v § 2 zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí, Najvyšší súd pristupuje k životnému prostrediu ako ku komplexnej a právne nedeliteľnej veci verejne užívateľnej každým jednotlivcom bez možnosti vylúčenia z jeho benefícií, pričom na subjektívne právo jednotlivca na priaznivé životné prostredie nie je možné nazerať ináč, ako na snahu ľudstva zachovať priaznivý stav životného prostredia pre nasledujúce pokolenia.

Preto ako veľmi súvisiace a späté so životným prostredím treba hodnotiť právo verejnosti zapájať sa do procesu hľadania najrozumnejších variantov ľudských činností alebo produktov týchto činností, ktoré z toho hľadiska nebudú zhoršovať dosiahnutý stav životného prostredia. Aby sa dosiahlo veľmi efektívne zapojenie verejnosti do tohto procesu, musí štát starostlivo zabezpečiť prenos informácií opisujúcich nielen navrhované varianty, ale aj ich dopad na stav životného prostredia zo štátu smerom k verejnosti a naopak. Na tomto mieste Najvyšší súd zdôrazňuje, že zámerne nevyzdvihuje iba úzku skupinu verejnosti, ktorá sa v mieste predpokladanej výstavby trvalo zdržiava, či už z dôvodu trvalého pobytu alebo výkonu povolania v dotknutej lokalite, a z uvedeného dôvodu je tu rozumné predpokladať, že ide o osoby, ktorých právo na priaznivé životné prostredie je reálne dotknuté, ale aj na zvyšok verejnosti, ktorý sa chce do tohto procesu zapojiť z iných dôvodov, lebo účelom zák. č. 127/1994 Z.z. je upraviť postup pri **komplexnom** odbornom a **verejnom** posudzovaní pripravovaných stavieb, zariadení a iných činností určených podľa uvedeného zákona pred vydaním rozhodnutia o ich povolení.

Súčasne pri vyhodnocovaní podkladov potrebných na rozhodovanie o tejto veci treba prihliadnuť aj na niektoré existujúce medzinárodno-právne dokumenty (Dohovor o hodnotení vplyvu na životné prostredie presahujúce štátne hranice z 25. februára 1991 – oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 162/2000 Z.z.), ako aj na niektoré právne akty Európskych spoločenstiev vzhľadom na medzinárodno-právne záväzky Slovenskej republiky vyplývajúce z Európskej dohody o pridružení uzatvorenej 04.10.1993 medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na strane jednej a Slovenskou republikou na strane druhej (najmä Smernicu Rady

Európskych spoločenstiev z 27. júna 1985 o posudzovaní vplyvov niektorých verejných alebo súkromných projektov na životné prostredie /č. 85/357/EHS/), ktoré okrem iného zdôrazňujú, že pri procesoch posudzovania vplyvov zámerov stavieb (činností) na životné prostredie ľudskou spoločnosťou ide o konkrétnu realizáciu základného práva na informácie o životnom prostredí, a preto treba zohľadniť aj to, že zmyslom tohto základného práva jednotlivca je znášať svoju spoluzodpovednosť za zachovanie priaznivého stupňa životného prostredia s vedomím spolupodieľania sa na kontrole krokov, ktoré tento stav životného prostredia nielen v súčasnosti, ale aj v budúcnosti môžu reálne ovplyvniť.

Hore naznačený právny rámec je východiskom pre správny výklad právnych noriem obsiahnutých v čl. 44 a 45 Ústavy Slovenskej republiky, zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí, ako aj zák. č. 127/1994 Z.z., a v konečnom dôsledku treba z neho vychádzať pri riešení otázky, či informácie o procese posudzovania vplyvov výstavby rýchlostnej komunikácie R1 boli v súlade s hore naznačeným právnym rámcom.

A) Rozsah hodnotenia :

K námietke žalobcov, že v etape vyhodnotenia vplyvov stavby na životné prostredie, ktorú zák. č. 127/1994 Z.z. označuje ako informovanie o Rozsahu hodnotenia, nebola verejnosť vôbec v zmysle § 12 ods. 5 zák. č. 127/1994 Z.z. v spoj. s čl. 45 Ústavy Slovenskej republiky informovaná o existencii Rozsahu hodnotenia, ako aj o možnosti do neho nahliadnúť, Najvyšší súd zistil, že informovanie verejnosti o Rozsahu hodnotenia a o Časovom harmonograme bolo vykonané formou riadeného interview a dotazníkového prieskumu. So zástupcami obecných úradov a mesta boli konzultované otázky prijateľnosti výstavby s následným zvolaním stretnutia (na 06.10.1998), na ktoré boli pozvaní iba navrhovateľ, príslušné a dotknuté orgány.

Na rozdiel od zákonnej požiadavky zapojiť verejnosť do tohto procesu (§ 12 ods. 5 zák. č. 127/1994 Z.z.), podľa ktorej navrhovateľ v spolupráci s dotknutou obcou bez zbytočného odkladu informuje vhodným spôsobom verejnosť o určenom Rozsahu hodnotenia a jeho Časovom harmonograme, takto zvoleným postupom navrhovateľa došlo evidentne k odňatiu práva jednotlivcom oboznámiť sa, prípadne aj vyjadriť sa k údajom uvedeným v Rozsahu hodnotenia a s ním spojenému Časovému harmonogramu. Podľa odvolacieho súdu nebol naplnený účel sledovaný zák. č. 127/1994 Z.z..

B) Nedostatočnosť informovania:

Najvyšší súd starostlivo prešetril celý proces informovania verejnosti v meste Žiar nad Hronom o postupnom zverejňovaní dokumentov v rokoch

1998 až 2002 týkajúcich sa hodnotenia vplyvov zamýšľanej výstavby rýchlostnej komunikácie R1 na životné prostredie, aby mohol vyhodnotiť oprávnenosť ďalšej námietky žalobcov vo vzťahu k tvrdeniu, že verejnosť nebola dostatočne informovaná o procese hodnotenia vplyvov, a po preskúmaní administratívneho spisu a vyjadrení účastníkov konania zistil, že mesto Žiar nad Hronom v čase od 27.07.1998 do 28.08.1998 informovalo verejnosť o zverejnení Zámeru „Cesta I/65 Žarnovica – Šášovské Podhradie“ prostredníctvom vyvesenia verejnej vyhlášky (č.l. B25 pripojeného administratívneho spisu).

Dňa 18.08.1998 bolo v Zbierke zákonov pod č. 263/1998 Z.z. uverejnené Nariadenie vlády Slovenskej republiky, ktorým sa vyhlasuje záväzná časť územného plánu veľkého územného celku Banskobystrický kraj.

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky zaslalo pozvánku na prerokovanie návrhu Rozsahu hodnotenia zámeru „Cesta I/65 Žarnovica – Šášovské Podhradie“ zo dňa 28.09.1998 (č.l. B26 pripojeného administratívneho spisu).

Dňa 22.12.2000 bola na Mestský úrad v Žiari nad Hronom doručená Správa o hodnotení.

Mesto Žiar nad Hronom v čase od 12.01.2001 do 23.03.2001 informovalo verejnosť o zverejnení Správy o hodnotení prostredníctvom vyvesenia verejnej vyhlášky (č.l. B27 pripojeného administratívneho spisu).

Dňa 06.02.2001 prijal prednosta Okresného úradu v Žiari nad Hronom petičný výbor, ktorý namietal negatívny vplyv vtedy navrhovanej trasy po pravej strane rieky Hron v úseku Šášovské Podhradie – Žiar nad Hronom.

Dňa 19.02.2001 zaslal prednosta Okresného úradu v Žiari nad Hronom svoje stanovisko k petícii občanov na Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky.

Dňa 22.02.2001 vydalo mesto Žiar nad Hronom Stanovisko k Správe o hodnotení.

Dňa 06.04.2001 vydalo mesto Žiar nad Hronom Dodatok k Stanovisku k Správe o hodnotení, ktorý vyhovel požiadavkám petičného výboru o pretrasovaní cesty v úseku 15,30 km až 17,00 km.

Dňa 02.03.2001 sa pokračovalo v prerokovaní požiadaviek petičného výboru zo 06.02.2001.

Mesto Žiar nad Hronom v čase od 29.10.2001 do 05.12.2001 informovalo verejnosť o zverejnení Záverečného stanoviska prostredníctvom vyvesenia verejnej vyhlášky (č.l. B28 pripojeného administratívneho spisu).

Dňa 07.02.2002 bol spísaný záznam z verejného prerokovania správy o hodnotení vykonaného toho istého dňa (č.l. B31 pripojeného administratívneho spisu).

Súčasne (podľa vyjadrenia žalobkyne 2/ na pojednávaní) zverejnili mestské noviny Naše Mesto dňa 28.08.1998 po prvýkrát informáciu o Zámere bez priloženia príslušnej mapky. Neskôr tieto noviny dňa 14.10.2003 uverejnili informáciu, kadiaľ má viesť rýchlostná komunikácia R1 spolu s pripojením fotografie jej navrhovanej trasy. Ďalej mestská televízia ATV zverejnila v roku 2000 po prvýkrát informáciu o Zámere. V mesiacoch marec a apríl 2000 bola v televízii zverejnená informácia, že sa bude budovať rýchlostná komunikácia a vo februári 2001 bol odvysielaný videozáznam o Verejnom prerokovaní Správy v Mestskej zasadačke. Takisto mestský rozhlas v júli 1998 uverejnil informáciu o možnosti nahliadnuť do Zámeru a vo februári 2001 bola odvysielaná informácia o Verejnom prerokovaní Správy v Mestskej zasadačke. Žalovaný pritom v súdnom konaní, hoci je zaťažený dôkazným bremenom, nepredložil relevantné dôkazy, či hore uvedené informácie boli skutočne v mestských novinách, rozhlase a televízii, ako uviedli žalobcovia, uverejnené.

Zo všetkých týchto zistení vyplýva pre Najvyšší súd záver, že mesto Žiar nad Hronom, ktoré by bolo v budúcnosti priamo dotknuté výstavbou rýchlostnej komunikácie R1, sprostredkovalo informácie o dlhodobom prebiehajúcom procese posudzovania vplyvov na životné prostredie iba prostredníctvom verejnej vyhlášky a alternatívne spôsoby informovania verejnosti, ktoré ináč využívala na informovanie obyvateľov mesta (mestské noviny, mestský rozhlas alebo mestská televízia), boli využívané náhodilým spôsobom a až po akciách spätne.

Tento jednostranný prístup mesta (obce), kedy v priestoroch verejnosti prístupných iba počas stránkových hodín (a ktoré sa veľakrát prekrývajú s pracovným časom občanov) sa prezentuje informácia so súčasným vedomím obce, že verejnosť uvedené priestory navštevuje zriedkavo, a preto na informovanie verejnosti o dôležitých záležitostiach v lokalite volí bežne a pravidelne iný spôsob informovania (mestské noviny, rozhlas a televíziu), nie je naplnením zákonného pojmu „informovať verejnosť v mieste obvyklým

spôsobom“. Na tomto závere nič nemení skutočnosť, že pod č. 263/1998 Z.z. bol v Zbierke zákonov na str. 1907 uverejnený aj mapový náčrt návrhu trasy rýchlostnej komunikácie R1, lebo tento náčrt neodrážal ani požiadavku variantnosti trasovania, ani presne neinformoval verejnosť, ktorých konkrétnych pozemkov a nehnuteľností sa trasa rýchlostnej komunikácie R1 dotkne.

Rovnaké závery vyplývajú pre Najvyšší súd s prihliadnutím na 6. a 7. odsek preambuly v spojení s čl. 6 ods. 2 a 3 Smernice Rady z 27. júna 1985 o posudzovaní vplyvov niektorých verejných alebo súkromných projektov na životné prostredie /č. 85/357/EHS/ (Najvyšší súd si je vedomý tej skutočnosti, že nie je v jeho právomoci vykladať nejasné, resp. inak výkladovo sporné ustanovenia komunitárneho práva, ale v danom prípade o uvedené typy ustanovení nejde). Z textu uvedených ustanovení pre Najvyšší súd vyplýva, že účel tejto Smernice vychádza z potreby zabezpečiť realizáciu posúdenia pravdepodobných významných vplyvov prípravy verejných a súkromných projektov na životné prostredie, vrátane vyhodnotenia primeraných informácií, ktoré (okrem informácií poskytnutých obligatórne navrhovateľom) môžu byť doplnené aj orgánmi a jednotlivcami dotknutými účinkami posudzovaného projektu. Potom povinnosťou členského štátu je zabezpečiť dotknutú verejnosť, aby mala možnosť vyjadriť svoje stanovisko pred začatím projektu, a to informovaním o existencii tohto projektu. Forma spôsobu informovania si má príslušný orgán štátu zvoliť predovšetkým s prihliadnutím na vlastnosti tohto projektu alebo na dotknuté miesto projektu, pričom Smernica navrhuje príkladmo, aby spôsob informovania verejnosti bol realizovaný formou vyvesením plagátov v určitej lokalite, uverejnením informácie v miestnej tlači, organizovaním výstavy plánov opisujúcich predmet činnosti, výkresov, tabuliek, poprípade grafov. Inak povedané, informovanie verejnosti v tomto prípade musí zodpovedať požiadavke zverejniť informáciu o vplyve na životné prostredie takým účinným a efektívnym spôsobom, aby bez pochyb bola daná vysoká pravdepodobnosť, že bola oslovená čo možno najširšia verejnosť.

Preto je potrebné odmietnuť tvrdenie žalovaného, že uverejnením oznámenia formou verejnej vyhlášky v súlade s ust. § 26 ods. 1 Správneho poriadku bolo verejnosti analogicky ako účastníkom konania s neznámym rozsahom počtu a pobytom dostatočným spôsobom dané na vedomie, že môžu vykonať svoje právo nahliadnuť alebo iným spôsobom sa oboznámiť s údajmi v predkladaných dokumentoch tak, ako im priznáva zák. č. 127/1994 Z.z..

Na druhej strane treba uviesť, že prvostupňový správny orgán až potom, čo uplynula lehota na oboznámenie verejnosti so Záverečným stanoviskom, a začal postupovať ako správny orgán v územnom konaní, bolo jeho povinnosťou

verejnost' informovať o vydaní územného rozhodnutia v zmysle § 42 ods. 2 Stavebného zákona formou verejnej vyhlášky. Toto však nie je predmetom námietok žalobcov.

Z hora uvedeného prehľadu, ako aj z vykonaných právnych analýz, jednoznačne vyplýva záver, že verejnost' v meste Žiar nad Hronom nebola dostatočne informovaná o procese spôsobom v mieste obvyklým, ako to zák. č. 127/1994 Z.z. ustanovuje normatívne v § 8 ods. 4 (informácia o Zámere), § 17 ods. 1 (informácia o Správe o hodnotení), § 17 ods. 3 (informácia o Verejnom prerokovaní Správy o hodnotení) a § 21 (informácia o vydaní Záverečného stanoviska), a tak nebol naplnený účel sledovaný zák. č. 127/1994 Z.z..

C) Nepredloženie variantného riešenia :

K námietke, že pre celú trasu rýchlostnej komunikácie R1 neboli predložené minimálne dva od seba odlišné varianty spolu s nulovým variantom, sa Najvyšší súd stotožnil s argumentáciou žalovaného. Nie vždy konkrétne priestorové dôvody alebo prírodné podmienky umožnia navrhnúť pre celú trasu celkom odlišné varianty trasovania komunikácie, a preto je úlohou verejnosti, aby predložením zmysluplného variantu preukázala navrhovateľovi, že je možné takúto variantnosť po celej dĺžke trasy zrealizovať.

Nakoľko však žalobcovia počas celého procesu hodnotenia vplyvu stavby na životné prostredie takýto variant nepredložili, Najvyšší súd dáva za pravdu žalovanému, že takýto variant iného trasovania rýchlostnej komunikácie R1 nie je možné predložiť.

Na druhej strane však nemožno súhlasiť s tvrdením žalovaného, že nič v zákone nebráni do Záverečného stanoviska zapracovať úplne nový variant, a to iba aj pre časť rýchlostnej komunikácie, ktorý neprešiel celým procesom hodnotenia vplyvov na životné prostredie. Toto tvrdenie je v protiklade s účelom sledovaným v zák. č. 127/1994 Z.z. upraviť postup pri **komplexnom** odbornom a **verejnom** posudzovaní variantov pripravovaných stavieb, zariadení a iných činností určených podľa uvedeného zák. č. 127/1994 Z.z. pred vydaním rozhodnutia o ich povolení, a toto komplexné posúdenie variantov pripravovaných činností sa predovšetkým vykonáva v štádiu Správy o hodnotení a jej Verejného prerokovania. Súčasne treba zohľadniť, že zák. č. 127/1994 Z.z. je právnym základom uplatňovania a realizácie práva na včasné a úplné informácie o stave životného prostredia garantovaného v článku 45 Ústavy Slovenskej republiky.

Preto pripustenie vloženia nového variantu, a to aj v časti zamýšľanej činnosti (konkrétne v úseku 15,3 – 18,47 km), treba vyhodnotiť v zmysle účelu zák. č. 127/1994 Z.z., ako jeho neprípustné obchádzanie.

D) Nezaobranie sa argumentáciou spochybňujúcou zákonnosť Záverečného stanoviska :

Vo vzťahu k námietke, že žalovaný sa nedostatočne zaoberal argumentáciou spochybňujúcou zákonnosť Záverečného stanoviska, sa súd stotožnil s argumentáciou žalovaného. Najvyšší súd zdôrazňuje, že proces, ktorý sa realizuje podľa zák. č. 127/1994 Z.z., je celkom odlišný od stavebného konania čo do okruhu účastníkov a ich práv. Počas procesu hodnotenia vplyvov stavby rýchlostnej komunikácie R1 na životné prostredie sa postupuje od predloženia Zámeru až po vypracovanie Záverečného stanoviska, pred vypracovaním ktorého sa verejnosť môže zapojiť do tohto hodnotiaceho procesu vznesením pripomienok, resp. stanovísk, zaslaním návrhov alebo iných podnetov.

Po vydaní Záverečného stanoviska tu nastáva prekážka v podobe zásady koncentrácie, tzn. že na ďalšie podnety správny orgán, ktorý už koná v režime Stavebného zákona, sa s nimi už nemôže zaoberať, a preto tu nie je možné použiť ust. § 3 ods. 3 a § 34 Správneho poriadku v spojení s § 23 zák. č. 127/1994 Z.z., ako sa mylne žalobcovia domnievajú.

Na druhej strane však zistenie existencie závažných väd v hodnotiacom procese podľa zák. č. 127/1994 Z.z. odvolacím orgánom, tak ako ich hore prezentoval Najvyšší súd, je dôvodom podľa § 59 ods. 2 Správneho poriadku v spojení s § 37 ods. 2 úvod vety Stavebného zákona spôsobilým vyvolať zrušenie rozhodnutia napadnutým odvolaním. V danom prípade nemôže obstať odôvodnenie prezentované žalovaným, že nie je kompetentný rozhodovať o takejto námietke žalobcov, nakoľko proces schvaľovania a vydávania Záverečného stanoviska patrí do kompetencie Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktoré je preň nadriadeným správnym orgánom. Naopak žalovaný má zásadnú povinnosť na stanovisko pri rozhodovaní o povoľovaní činnosti prihliadnuť s povinnosťou ho preverovať. Ide o povinnosť správneho orgánu posúdiť návrh v územnom konaní najmä z hľadiska starostlivosti o životné prostredie (§ 37 ods. 2 Stavebného zákona), tzn., či realizácia predmetného návrhu nie je v rozpore so zásadou trvalo udržateľného rozvoja životného prostredia, či Záverečné stanovisko ako aj jemu predchádzajúci informačný proces sú právne bezvadné. Takéto posúdenie, hoci sa ho žalobcovia výslovne dožadovali, vykonané nebolo.

E) Nesúlady s územno-plánovacou dokumentáciou :

Najvyšší súd ďalej námietku žalobcov o nesúlade trasovania rýchlostnej komunikácie s územno-plánovacou dokumentáciou mesta Žiar nad Hronom v zmysle § 37 a § 39 Stavebného zákona vyhodnotil ako nedôvodnú, pričom pri svojom závere vychádzal z tvrdení žalovaného.

Najvyšší súd súhlasí s argumentom žalobcov, že rozhodnutie o umiestnení stavby musí byť v súlade s územnými plánmi obcí a zón. Na druhej strane treba súhlasiť so žalovaným, že tejto zákonnej požiadavke uvedenej v § 37 ods. 2 Stavebného zákona neodporuje tzv. „pružná klauzula“, kedy sa územné plány obcí (zón) budú upresňovať na základe konkrétne upresnenej objektovej sústavy podľa vyhotovenej prípravnej a projektovej dokumentácie. Podľa vyjadrenia žalovaného tak postupovalo Mesto Žiar nad Hronom, ktorého územno-plánovacia dokumentácia pôvodne schválená dňa 20.12.1977 bola uznesením Mestského zastupiteľstva č. 46/93 aktualizovaná a prijatím VZN č. 5/1993 bola ustanovená za základnú územno-plánovaciu dokumentáciu s tým, že jej záväzná časť obsahuje menovitý zoznam verejnoprospešných stavieb v Prílohe č.1. Preložka cesty I/65 je v tomto zozname zaradená pod bodom I. ods. 1, písm. d), pričom v texte uznesenia sa ďalej uvádza, že dotknutá trasa bude upresnená podľa výsledkov súťaže a upresnenej objektovej sústavy podľa prípravnej a projektovej dokumentácie.

Iný postup, napríklad taký, akého sa pridriavajú žalobcovia, by nevyhnutne vyvolával rozpory medzi snahou realizovať umiestnenie stavby alebo meniť využitie územia a nepružnosťou zákonného mechanizmu využiteľného na zmenu územného plánu obce (zóny), a to nie je v súlade s ochranou dôležitých záujmov životného prostredia v zmysle § 1 ods. 1 Stavebného zákona.

F) Neskúmanie zásahu do intravilánu mesta :

Najvyšší súd sa nebude vyjadrovať k námietke žalobcov, že žalovaný sa ďalej nezaoberal tým, aký bude mať rýchlostná komunikácia vplyv na život obyvateľov južnej a juhovýchodnej časti mesta Žiar nad Hronom, lebo predmetná stavba je naprojektovaná do intravilánu mesta, a ďalej že žalobcom bola odňatá možnosť sa vyjadriť k iným technickým opatreniam (tzn. k hlukovej štúdii, likvidácii odpadov vzniknutých počas výstavby, k náhradnému biotopu, k ochrane kultúrnych pamiatok a pod.), lebo tieto námietky boli uplatnené k nedostatkom následne vyplývajúcim z pôvodnej a nesprávnej rozhodovacej činnosti žalovaného. Preto sa Najvyšší súd domnieva, že naplnením účelu

sledovaného v zák. č. 127/1994 Z.z. je možné v ďalšom konaní na základe pripomienok verejnosti tieto nedostatky odstrániť.

H) Nespísanie zápisnice z ústneho konania :

Vzhľadom k ďalšej námietke o nespísaní zápisnice z ústneho konania (dňa 14.01.2003) Najvyšší súd upozorňuje, že jej uplatnenie vzhľadom na predchádzajúce závery, je pre výsledok konania irelevantné.

Nakoľko počas konania bolo právnou zástupkyňou žalobcov zdôraznené, že pre Najvyšší súd má byť v prejednávanej veci záväzné rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky II. ÚS 58/2001, Najvyšší súd sa dôkladne oboznámil s jeho obsahom. Následne dospel k záveru, že právne závery tohto rozhodnutia nie sú použiteľné pre toto konanie.

Najvyšší súd ako odvolací súd vzhľadom na hore uvedené skutkové zistenia a právne závery konštatuje, že došlo k viacnásobnému porušeniu zák. č. 127/1994 Z.z. s nepriaznivým dopadom na zapojenie verejnosti do procesu hodnotenia vplyvov zamýšľanej výstavby rýchlostnej komunikácie R1, čo v konečnom dôsledku spôsobilo vznik situácie, kedy došlo ku skresleniu výsledkov posudzovania vplyvov na životné prostredie a súčasne nemohol byť komplexne a objektívne zhodnotený vplyv líniovej stavby na životné prostredie. Toto viacnásobné porušenie zák. č. 127/1994 Z.z. vzhľadom na účel, ktorý sleduje (dosiahnutie priaznivého životného prostredia v rámci procesu trvalo udržateľného rozvoja), a s ohľadom na závažnosť intenzity porušenia chráneného záujmu porušenia, Najvyšší súd vyhodnotil ako tak závažnú vadu podkladov napadnutého rozhodnutia, ktorú je možné odstrániť iba zrušením tohto rozhodnutia a vrátením správneho orgánu na ďalšie konanie.

Bude úlohou žalovaného v ďalšom konaní zopakovať celý proces ustanovený v zák. č. 127/1994 Z.z. s tým, že bude klásť dôraz na zvolenie čo možno najefektívnejších existujúcich spôsobov informovania verejnosti o tomto procese a na nemennosť zvolených variantov a až na základe takto získaného Záverečného stanoviska pristúpiť k vydaniu územného rozhodnutia.

O trovách odvolacieho súdneho konania rozhodol Najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 250k ods. 1 O.s.p., podľa ktorého úspešný žalobca má právo na náhradu trov tohto konania.

Výška priznaných náhrad trov konania sa skladá :

1. Z náhrady trov právneho zastúpenia, ktoré právna zástupkyňa žalobcov listom z 13.09.2005 v zmysle vyhl. č. 163/2002 Z.z. a vyhl. č. 655/2004 Z.z. navrhla a Najvyšší súd uznal :	
1.1. Trovy právneho zastúpenia na krajskom súde	
1.1.1. prevzatie a príprava zastúpenia 1 úkon práv. služby	1281 Sk
1.1.1.1. prislúchajúca náhrad rež. paušálu	128 Sk
1.1.2. podanie žaloby 1 úkon práv. služby	1281 Sk
1.1.2.1. prislúchajúca náhrad rež. paušálu	128 Sk
1.1.3. pojednávanie 10.03.2004 1 úkon práv. služby	1360 Sk
1.1.3.1. prislúchajúca náhrad rež. paušálu	136 Sk
	celkom : 4314 Sk
1.2. Trovy právneho zastúpenia na Najvyššom súde	
1.2.1. pojednávanie 25.08.2005 1 úkon práv. služby	1154 Sk
1.2.1.1. prislúchajúca náhrad rež. paušálu	150 Sk
1.2.2. vyhlásenie rozsudku 13.09.2005 .. ½ úkon práv. služby	577 Sk
1.2.2.1. prislúchajúca náhrad rež. paušálu	150 Sk
	celkom : 2031 Sk
2. z náhrady za stratu času právnej zástupkyne	
2.1. B. Bystrica – Bratislava a späť dňa 25.08.2005; 12 polhodín	3000 Sk
2.2. B. Bystrica – Bratislava a späť dňa 13.09.2005; 12 polhodín	3000 Sk
3. z náhrady cestovných výdavkov právnej zástupkyne	
3.1. PHM B. Bystrica – Bratislava a späť dňa 25.08.2005	1432 Sk
3.2. PHM B. Bystrica – Bratislava a späť dňa 13.09.2005	1485 Sk
3.3. paušálna náhrada hore uvedeného cestovného	5704 Sk
4. z náhrady cestovných výdavkov žalobkyne 1/	832 Sk

tzn. v celkovej sume 21 798 Sk

Najvyšší súd nepriznal právnej zástupkyne náhradu trov konania za vyjadrenie k stanovisku vedľajšieho účastníka, nakoľko na tento úkon nebola Krajským súdom v Banskej Bystrici vyzvaná, a preto nejde o úkon potrebný na účelne bránenie práva v zmysle § 142 ods. 1 O.s.p..

Nakoľko úspešný žalobca bol zastúpený advokátom, podľa § 149 ods. 1 O.s.p. je žalovaný povinný zaplatiť priznanú náhradu trov advokátovi na číslo účtu : č. 2613221067/1100, vedený v Tatrabanke, a.s..

Poučenie : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok (246c O.s.p.).

V Bratislave dňa 13.09.2005

JUDr. Tatiana Aschenbrennerová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

M. Laník

